

Dr. Türkan Saylan Tıp Hizmet Ödülü ve HASUDER

Bülent Kılıç

Değerli halk sağlığı çalışanları, İstanbul Tabip Odası tarafından verilen 2023 yılı Dr. Türkan Saylan Tıp Hizmet ödülüne bu yıl HASUDER layık görüldü. Dr. Türkan Saylan Tıp Hizmet Ödülü toplum sağlığı açısından önem taşıyan sorunların çözümü için sürekli ve yaygın bir çaba gösteren kurum veya kişilere verilmektedir. İstanbul Tabip Odası ödülün HASUDER'e verilme gerekçesini *"Bu yıl ülkemizi sarsan depreme bağlı gelişen hizmetleri nedeniyle, ilk günden itibaren meslek etiği ve heyecanı ile büyük emek sarf eden bölgedeki meslektaşlarımız, sağlık çalışanları ve meslek örgütlerini temsilen Halk Sağlığı Uzmanları Derneğine verilmesini uygun bulmuştur"* şeklinde açıklamıştır. Dolayısıyla ödülü deprem bölgesinde kaybettiğimiz/yaralanan meslektaşlarımız ve tüm sağlık çalışanları ile deprem bölgesinde emek sarf eden meslektaşlarımız, sağlık çalışanları ve meslek örgütlerini ve özellikle sahadaki halk sağlığı uzmanlarını temsilen almış bulunuyoruz.

Biz halk sağlığı çalışanları pek ödül almaya alışkın değiliz. Çünkü halk sağlığı çalışmaları çok göz önünde olmayan, halkın görmediği, siyasilerin önem vermediği, hatta sağlık çalışanlarının bile pek iyi bilmediği çalışmalardır. Enkaz altından kurtarılan bir depremzedenin hastanede gördüğü tedavi, başarılı bir cerrahi ameliyat, medya önünde ve halk nezdinde çok daha popülerdir. Bağışıklama çalışmaları, aile planlaması gibi çalışmalar ise pek akla gelmez. Bu nedenle görünmezi görünür kılan İstanbul Tabip Odasının yönetim kuruluna ve özellikle ödülün seçici kurul üyelerine büyük bir şükran borçluyuz.

Halk sağlığının Türkiye'deki kurucusu Prof. Dr. Nusret Fişek, halk sağlığı çalışanlarının yaptıklarını şöyle bir anekdotla aktarırdı:

"Günün birinde Anadoluda köylülerin her sabah tarlalarına gitmek için kullandıkları bir demir yolu varmış. Köylüler her sabah bu hattın kenarında

yürürken aynı saate bir yolcu treniyle karşılaşır, makinist ve yolcularla selamlaşırlarmış. Birgün köylüler sabah tarlalarına giderken rayların üzerinde büyük bir kaya parçası görürler. Trenin gelmesine çok az bir zaman kaldığı için hızla çalışarak kayayı raylardan kaldırırlar. Derken kısa bir süre sonra tren her zamanki gibi gelir ve makinist ve yolcular köylülere el sallayarak geçer giderler”.

Nusret Fişek “Halk sağlığı çalışmalarını bu köylülerin yaptığı çalışmaya benzer. Kimse farkında olmaz ve teşekkür etmez ancak bu çalışmalar yapılmazsa büyük kazalar ve ölümler yaşanır” diyerek halk sağlığı çalışanlarının durumunu anlatırdı.

Ödülün bizim için en büyük anlamı ise kuşkusuz Dr. Türkan Saylan ismini taşımasıdır. Türkan Saylan bir dermatolog olarak tüm yaşamı boyunca halk sağlığı alanıyla kesişen konularda büyük hizmetler sunmuştur. 1976 yılında Cüzzamla Savaş Derneğini kurarak toplumdan dışlanan bu hastaların tekrar topluma kazandırılması için büyük çabalar harcamış, Frengiyle Savaş çalışmalarıyla bir başka dışlanmış grup olan seks işçileri için hizmet sunmuştur. Bu çalışmalarını şu sözleriyle açıklamaktadır: “Hayatın bir çelişkiler yumağı olduğunu yaşadıkça öğrenmiş, cüzamlılardan yola çıkmış, yüreğimi başka nedenlerle dışlanmış insanlara açmışım”¹. Onun çalışmalarının kuşkusuz en önemli yanı Anadolu’da sıklıkla rastladığı, okutulmayan ve erken dönemde evlendirilen kız çocuklarının bu kaderini değiştirmek için 1989 yılında kurduğu Çağdaş Yaşamı Destekleme Derneğidir. Bu sayede birçok kız çocuğunun eğitim görmesini sağlamıştır. Kuşkusuz bu çalışmaları nedeniyle kız çocuklarını okuldan uzak tutmak ve bir doğurganlık aracı olarak görmek isteyen aşırı muhafazakâr kesimlerin de tepkisini çekmiş, haksız yere suçlamalarla karşılaşmıştır.

Bizler HASUDER çalışanları olarak çok büyük bir aileyiz. 1000 kadar halk sağlığı uzmanı olan ülkemizde 700 kadar üyemiz ve üyelerimizin desteğiyle yürüyen 21 alt çalışma grubumuz var. Deprem sonrası dönemde ilk aşamada bölgedeki halk sağlığı çalışanlarının durumunu saptadık ve bir haberleşme ağı kurduk. Daha sonra bölgede çalışmaya gönüllü üyelerimizi de ekleyerek bu ağı “Halk Sağlığı Dayanışma” ağı olarak genişlettik. İlk bir hafta içinde bölgeyi derneğimizi temsilen ziyaret eden bir ekibimiz hızlı bir değerlendirme raporu hazırladı

1 Kulin A. Türkan, Tek ve Tek Başına. Everest Yayınları, 2022, İstanbul.

2 HASUDER. Halk Sağlığı Uzmanları 6 Şubat Depremleri Hatay İli Saha Raporu, 12-17 Şubat 2023. Hazırlayanlar: Pınar Okyay, Kayıhan Pala, Tacettin İnandı, Nazan Savaş, Pelin Şavlı Emiroğlu, Muhsin Güllü. HASUDER, 22.02.2023.

İnternet Adresi: <https://hasuder.org/Dokumanlar/Detay/halk-sagligi-uzmanlari-dernegi-6-subat-depremleri-hatay-ili-saha-raporu/3e04abd4-09a2-a7ed-7812-3a098be96a05> Erişilme Tarihi: 22.02.2023

(2). Web sayfamızda özel bir “Deprem” sekmesi açarak Afet ve Acil Durumlar Çalışma grubunun koordinasyonu altında tüm çalışma gruplarımızın yardımıyla infografikler, raporlar, basın açıklamaları, eğitici videolar yayınladık. Webiner grubumuzun organizasyonu ile haftada en az iki kez webinerler düzenledik. Bu sayede ilk aşamada tüm üyelerimizin ve bölgede çalışan halk sağlığı uzmanlarının geçici yerleşim yerleri, su klorlama, atıklarla mücadele, tuvaletler, salgınlar vb konularda doğru, güvenilir ve anlaşılır özet bilgiye ulaşmasını sağladık. Şimdi aynı çalışmaları Halk Sağlığı Okulu altında konuya özel kurslarla devam ettireceğiz.

Bölgede çalışan halk sağlığı uzmanlarına destek olmak için on kadar halk sağlığı akademisyeni ve araştırma görevlisi Hatay, Altınözü, Nurdacı ve İslahiye’de kendi olanaklarıyla birer hafta süreyle çalıştılar. Kendilerine ve ilgili anabilim dallarına (İstanbul, Marmara, Dicle, Karadeniz Teknik ve Dokuz Eylül Üniversiteleri)

çok teşekkür ediyoruz. Aynı zamanda IPPF (International Planned Parenthood Federation) kuruluşunun finansmanında Hatay BŞB ile ortak bir üreme sağlığı projesini Antakya Expo Çadırkent alanında başlattık. Bu sayede bölgedeki depremzede kadınlara yönelik aile planlaması çalışmaları, cinsel yolla bulaşan enfeksiyonlardan korunma gibi konularda da destek veriyoruz.

Deprem sonrası yapılan çalışmalar nedeniyle aldığımız Türkan Saylan Tıp Hizmet Ödülü herşeyden önce sahada çalışan halk sağlığı uzmanlarının çalışmaları sayesinde alınmıştır. Bu nedenle çadır kentlerde, konteynerlerde halk sağlığı hizmetlerini planlayan, sürdüren, surveyans, toplumsal bağışıklama, suda klor ölçümü, atıklarla mücadele, salgınları önleme vb konularda yoğun bir şekilde çalışan tüm halk sağlığı uzmanlarına çok teşekkür ediyoruz. Alınan ödülü bölgede çalışan tüm halk sağlığı uzmanları adına kabul ediyoruz.

İstanbul Tabip Odası Ödül Töreni- 18 Mart 2023